

формує риси гуманності, людяності, проявлення найкращих рис характеру протилежної статі.

Література

1. Система хореографічного виховання у школах і позашкільних закладах: Навч.-метод. посібник. / А.П.Тараканова – К.: ІЗМН, 1996.- 284с.
2. Програма курсу за вибором Хореографія 1-12 класи / В.Рагозіна, О.Попик /
3. Програми факультативних курсів та курсів за вибором для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл музичного профілю / Укл. О.В.Корнілова, О.В.Гайдамака. – Х.: Видавництво «Ранок», 2009.-192с.

Секція 3

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Модератори:

*Климчук Ірина Сергіївна
Науменко Оксана Анатоліївна*

*Сендецький Андрій Владиславович,
аспірант кафедри культурології та міжкультурних комунікацій
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київ*

КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ У НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ МІЖНАРОДНОГО КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ: ФЕСТИ- ВАЛЬНІ ПРАКТИКИ

Міжнародний фестиваль – одна із форм культурного діалогу, важливим вектором якого є культурна дипломатія [2, с. 46–50; 4, с. 17–19; 6, с. 26–28]. Організатори деяких творчих фестивалів включають у програму навчально-пізнавальний процес у вигляді пасивного спостереження глядацької аудиторії і/або активного залучення у дійство відвідувачів події. Ключову роль такого процесу відіграють майстер-класи, особливо ті, які доповнюють провідну тематику фестивалю, що утворює ідею комплементарності на практиці.

Комплементарність – дослівно: взаємодоповнюваність, – поняття, яке означає органічне поєднання елементів в єдине явище, і набуло міждисциплінарного тлумачення, вийшовши за межі використання у природничих науках [8].

Навчально-пізнавальна частина міжнародних фестивалів – комунікативна форма, яка є знаковим інструментом у межах «soft power», оскільки становить культурну репрезентацію країни-учасника [3, с. 21–28; 9]. Сучасні політичні, економічні, соціальні, історичні, культурні та науково-освітні зміни помітно впливають на моделювання ландшафту міжнародних зв'язків. Культура та її виразна складова – мистецтво і його популяризація, попри московсько-українську війну, залишаються одним з головних засобів комунікації на шляху зміцнення взаєморозуміння та мирного співіснування України з країнами-партнерами цивілізованого світу. Тому фестивалі, які містять у програмі функцію комплементарності, реалізують основне завдання заходу – стимулювання культурного трансферу та сприяння особистісного розвитку засобами творчого самовираження, збагачення світогляду індивідуума і колективу шляхом пізнання різних видів мистецтва. Означені аргументи переконують про *актуальність* задекларованої проблеми.

Мета дослідження – презентувати ефективність використання комплементарності арт-заходів у міжнародних фестивальних практиках.

Відповідно до мети поставлені *завдання* наукової розвідки: визначити місце та значення навчально-пізнавальної програми у фестивальній діяльності; проаналізувати функції комплементарності у творчому процесі міжнародного івенту.

Прелімінарний *огляд літератури* на тему місця навчально-пізнавальних програм у міжнародному культурному діалозі, зокрема в офіційних дипломатичних відносинах, незалежних культурологічних та мистецтвознавчих студіях, а також вибіркоче опрацювання інтернет-джерел показали значну популярність таких заходів: майстер-класів, тематичних лекцій, презентацій творчого доробку, арт-практикумів та ін. [1, с. 292–299]. Інтенсивність цих заходів особливо помітна упродовж останнього десятиліття.

Утім, проблема комплементарності навчально-пізнавального процесу у рамках фестивалів поки залишається висвітленою слабо. Необхідні комплексні наукові дослідження щодо едукативної мистецької програми в умовах реалізації фестивальної діяльності, де, поряд із традиційними завданнями, постають завдання творчого розвитку особистості на тлі глобалізаційних процесів.

Найактивнішими ініціаторами і реалізаторами міжнародних фестивалів виявилися насамперед громадські організації та культурні еліти. Цю тезу підтверджує оглядовий аналіз культурного дозвілля такого виду у Східній й Центральній Європі (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Болгарія). На особливу увагу заслуговують фестивалі, у програму яких залучено театральне мистецтво не тільки з оглядово-репрезентативною функцією, а й навчально-просвітницьким компонентом розвитку естетичного світогляду [7, с. 110–146].

Основу художнього явища театру становить взаємодія низки незалежних видів мистецтва: образотворчого, декоративно-прикладного, музичного, танцювального, літературного, акторського. Саме такий синтез мистецтв увиразнює функцію комплементарності, яка повинна бути обов'язковою у навчально-пізнавальному процесі. Адже завдяки вихованому смаку, уважному спостереженню й аналітичному порівнянню, базису знань глядач сприймає художній твір, зокрема виставу, емоційно та інтелектуально. Щоправда, значний відсоток глядацької аудиторії оцінює кожен переглянутий твір традиційно схвально – оплесками і, навіть, вставанням (як вияв найвищого захоплення), навіть тоді, коли спектакль зіграно доволі посередньо. Таке явище засвідчує кричущий брак театральної критики – своєрідного навігатора й вихователя справжньої естетики з глибоким розумінням її завдання. Тому транслятор (репрезентант дійства) – інтерпретатор (критик) – реципієнт (глядач) є оптимальною комплементарною тріадою апробації й популяризації творчого продукту.

У процесі проведеного аналізу виявлено слабку участь офіційних владних структур департаментів культури, міжнародних відносин тощо у фестивальному русі, зокрема участі в навчально-пізнавальних програмах, що впливає як з формальних (законодавчих) вимог, так з поширеної невідповідності держслужбовців різних рівнів займаним посадам. Простежується тенденція, яка засвідчує, що місце державних акторів зайняли представники третього сектору.

Виразним прикладом означеної тези є Міжнародний благодійний фестиваль (трієнале) казок «KAZ.KAR.», що започаткований 2005 р. у Львові [5, с. 304–309]. Кредо фестивалю «Казка – мистецтво без вікових обмежень», що вже є виразним виявом комплементарності. Його організатори – Львівський Авторський Драматичний Театр «ScenA8», громадська організація «Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив» та Львівський обласний благодійний фонд «ТОР-БА». Програма міжнародного дійства охоплює різні види мистецтва та науковий круглий стіл, як взаємодоповнюючий напрямок у вивченні феномену казки. Цей проєкт реалізовується понад 15 років виключно як громадська ініціатива без жодної підтримки бюджетних коштів. Учасниками є професійні, навчальні та аматорські театри, які презентують вистави-казки; професійні художники та початківці, ілюстратори та художники по костюму; літератори, які захоплюються казкою. Програма передбачає майстер-класи, презентаційні зустрічі та едукативні практики у межах фестивалю, який триває п'ять днів. Традиційно у ньому також беруть участь сотні дітей, позбавлених батьківської опіки, і люди з особливими потребами. Таким чином тут комплементарність проявляється також в інклюзивній діяльності цього масштабного заходу, у яко-

му названі категорії людей залучено не тільки як глядачів, а й активних учасників практично в усіх напрямках.

Ідея фестивалю «KAZ.KAR.» опирається на засади комплементарного навчально-творчого процесу. Репрезентативна географія учасників фестивалю казок: Польща, Словаччина, Чехія, Литва, Білорусь, Німеччина, Іспанія, Франція, Італія, Коста-Ріка, Велика Британія, США, Іран, Сирія, Нігерія, Китай, Мексика, Нідерланди, Японія, Еквадор, Ізраїль.

Висновки. Комплементарність, яка опирається на принцип всезагального зв'язку, є доцільним інструментом комплексного пізнання будь-якого явища. Фестиваль, як одна із масштабних форм дозвілля, уможливорює розкрити низку функцій комплементарності. На прикладі Міжнародного благодійного фестивалю (трієнале) казок «KAZ.KAR.» комплементарність проявляється у взаємодоповненні номінацій і головне – навчально-пізнавальному процесі, – вікових, соціальних, поліетнічних категорій суспільства; усесторонньому розкритті видів мистецтва; інтеграції категорії людей з особливими потребами у русло повноцінного функціонування соціуму.

Література

1. Завидівська О. І. Феномен комплементарності в системі професійної освіти майбутніх менеджерів: концепт навчання здоров'яорієнтованому управлінню. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля: Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2019. № 2 (18). С. 292–299. DOI: 10.32342/2522-4115-2019-2-18–37.

2. Кучмий Е. П. Культурная дипломатия как инструмент внешней политики государства. *Актуальные проблемы международных отношений и дипломатии (1918 г. – начало XXI в.): материалы II Междунар. науч.-практ. конф., Витебск, 23–24 апреля 2015 г.* Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2015. С. 46–50.

3. Процюк М. Публічна та культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. *Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. Серія «Політичні науки».* 2016. Вип. 22. Ч. 2. С. 21–28.

4. Сендецький А. Роль незалежного театру у культурній дипломатії. *Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії.* Вип. 46. Київ : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2022, С. 17–19.

5. Сендецький А. Роль театрального мистецтва в культурному трансфері на прикладі реалізації Міжнародного Благодійного Фестивалю (трієнале) Казок «KAZ.KAR.» (2006–2019 рр.). *Мистецька культура: історія, теорія, методологія : IX Міжнародна наукова конференція (Львів, 19 листопада 2021 р.).* Львів : Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника; Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів, 2021. С. 304–309.

6. Сендецький А. Українсько-польська театральна діяльність початку ХХІ ст. : осмислення діалогу культур сусідів і стратегія його вивчення. *Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство.*

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021. С. 26–28.

7. Соломаха С. О. Технологія розвитку художньо-естетичного світогляду майбутніх вчителів засобами театрального мистецтва. *Творчий розвиток особистості засобами мистецтва : навчально-методичний посібник* / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. Чернівці : Зелена Буковина, 2011. С. 110–146.

8. Юзефавичус Т. А. Комплементарная педагогика : монографія. Москва : ИИУ МГОУ, 2017. 177 с.

9. Nye J. S. Jr. «Soft power» : The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. 208 s.

*Пирогова Наталія Віталіївна,
Аспірантка НАКККіМ*

«ЩЕДРИК» У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ

Ідею розуміння культурної пам'яті за термінологією німецької дослідниці А.Ерл [1] розглядають як взаємодію сучасного з минулим у певних соціокультурних контекстах. Дефініцію культурної пам'яті, запропоновану Я.Ассманом, можна продовжити як формування в сучасності зв'язків переважно (але не виняткове) з минулого, на якому група засновує усвідомлення власної ідентичності, включаючи соціальні конструкції значення і часу [2]. Культурна пам'ять це не результат і не константа, а процес, динамічні зміни, трансформація, яка відбувається під впливом зовнішніх та внутрішніх змін, які можуть включати примус, заохочення, інституалізацію, осмислення, зміни ідентичності, перегрупування набору цінностей та зміни наративів.

Одним з медіаторів та практик української культурної пам'яті є народна пісня. Протягом століть українська пісня передавала закапсульовану інформацію про історичні події, слугувала формою ритуальної та обрядової комунікації, передавала закодовану інформацію та представляла етнографічний матеріал для дослідників та культурних діячів. За визначенням Шерешевої, музичний фольклор виступає чинником етно-ідентичності. Інтерес до української народної пісні проявився ще в ХІХ столітті в дослідженнях М.Максимовича, М.Лисенка, Лесі Українки, М.Драгоманова, Ф.Колесса, З.Лиска тощо. Українські народні пісні (козацької тематики) Дніпропетровського регіону посіли своє місце у Нематеріальній культурній спадщині ЮНЕСКО.

На прикладі всесвітньовідомої пісні «Carol of the bells» ми розглянемо процес зміни статусу української народної пісні «Щедрик» з обрядового циклу традиційної української культури «низького» типу через модернізацію мелодії українським композитором М.Леонтовичем та презентацію видатним диригентом О.Кошицем і її переходом до «високої культури» через культурну політику

Міністерство культури та інформаційної політики України
Міністерство освіти і науки України
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Національна хореографічна спілка України

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
**КУЛЬТУРНІ ДОМІНАНТИ ХХІ СТОЛІТТЯ:
МИСТЕЦЬКА ОСВІТА**

30 вересня 2022 р.

Київ – 2022

Культурні домінанти XXI століття: мистецька освіта : Зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції [упор. С.В. Шалапа], Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККиМ, 2022. 232 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «**Культурні домінанти XXI століття: мистецька освіта**», проведеної Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України 30 вересня 2022 р. До збірника увійшли статті пленарного засідання та трьох секцій.

Редакційна колегія:

Копієвська О.Р. – в.о. ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, док-тор культурології, професор, заслужений працівник освіти України; **Вантух М.М.** – завідувач кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, професор, народний артист України, Герой України, академік Національної академії мистецтв України; **Денисюк Ж. З.** – в.о. проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доктор культурології; **Степаненко Л.М.** – перший проректор з науковопедагогічної роботи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доцент, доктор педагогічних наук, заслужений працівник культури України; **Завалевський Ю.І.** – перший заступник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», професор, доктор педагогічних наук, заслужений працівник освіти України; **Кулиняк М.А.** – директор Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, кандидат мистецтвознавства, доцент; **Корисько Н.М.** – заступник завідувача кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, доцент, заслужений працівник культури України; **Гайдамака О.В.** – начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук. **Тараканова А.П.** – методист вищої категорії відділу змісту позашкільної освіти та виховної роботи Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України, відмінник освіти України; **Шалапа С.В.** – доцент кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, член Міжнародної ради танцю CID UNESCO.

Автори статей відповідають за правдивість і вірогідність викладеного матеріалу, за достовірність цитування джерел і посилань на них. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Тези подаються в авторській редакції.

© Національна академія керівних
кадрів культури і мистецтв, 2022

Секція 3

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Модератори:

Климчук Ірина Сергіївна

Науменко Оксана Анатоліївна

Сендецький А.В.

КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ У НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
МІЖНАРОДНОГО КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ: ФЕСТИВАЛЬНІ
ПРАКТИКИ.....159

Пирогова Н.В.

«ЩЕДРИК» У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ ПАМ'ЯТІ..162

Дорошенко Т.С.

КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ 2022 РОКУ165

Наконечна М.С.

ПОТВОРНІСТЬ ЯК ФОРМА ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІДОМОСТІ.....167

Поп'юк І.О.

ШКОЛА ХУДОЖНЬОГО МЕТАЛУ ВИЖНИЦЬКОГО КОЛЕДЖУ ПРИКЛА-
ДНОГО МИСТЕЦТВА В ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ ХХІ СТОЛІТТЯ.....170

Войцях Н.П.

ФУНКЦІЇ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ХVІІІ–ХІХ СТОЛІТЬ В УР-
БАНИСТИЧНОМУ ПРОСТОРІ.....172

Водяхін Є.В.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ТОТАЛІТАРНОМУ ПРОСТОРІ (РАДЯНСЬКИЙ
ПЕРІОД): КОНТРАКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ.....174

Замула Д. Д.

ДИТЯЧЕ СВЯТО В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....177

Чжао Юе,

СПЕЦИФІКА КИТАЙСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-
КУЛЬТУРНИЙ КОД.....180

Модератори конференції

*Шалана Світлана Віталіївна
Корисько Наталія Михайлівна
Тараканова Аліса Павлівна
Науменко Оксана Анатоліївна*

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

КУЛЬТУРНІ ДОМІНАНТИ ХХІ СТОЛІТТЯ: МИСТЕЦЬКА ОСВІТА

30 вересня 2022 р.

Підп. до друку 17.05.2019 р. Формат 60x84 1/8. Папір др. апарат.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 8,4.. Зам. 1. Наклад 70

Видавець і виготовлювач

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 3953 від 12.01.2011